

Sportif Sermaye Ölçeği Geliştirilmesi

Soner SİVRİ

Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi

<https://orcid.org/0000-0002-7966-2191>

Oğuz ÖZBEK

Ankara Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi

<https://orcid.org/0000-0003-2405-1622>

Özet

Sportif sermaye literatüre oldukça yeni girmiş bir kavramdır. Sosyal, psikolojik ve fizyolojik etkenler spora katılımı belirleyen faktörlerdir. Bu üç farklı alanın bir araya gelmesi bireyin sportif sermayesini meydana getirir. Sportif sermaye kişinin spor yapmasını motive eden, başlanılan sporu devam ettirmesini destekleyen ve güdüleyen fizyolojik, sosyal ve psikolojik özellikler ve beceriler birikimidir. Bu çalışmanın amacı bireylerin sportif sermaye düzeylerini belirlemek için bir ölçme aracı geliştirmektir. Ölçek boyutları sportif sermaye teorisine göre yapılandırılmıştır. Sportif sermaye teorisi fizyolojik, psikolojik ve sosyal alan olmak üzere üç boyuttan oluşmaktadır. Çalışmada nicel araştırma yöntemi uygulanmıştır. İlgili literatür incelenerek sportif sermaye düzeyini ölçmeye yönelik soru havuzu oluşturulmuştur. Geçerliği ölçmek için madde toplam korelasyon değerlerine bakılıp doğrulayıcı faktör analizi yapılmıştır. Güvenirlik için ise Cronbach's Alpha katsayısı hesaplanmıştır. 162 kadın ve 172 erkek üniversite öğrencisi olmak üzere 334 kişi çalışma grubunu oluşturmuştur. DFA sonuçlarına göre; NFI= ,97; RMSEA= ,08; NNFI= ,97; CFI= ,98; GFI= ,90; AGFI= ,85 olarak tespit edilmiştir. DFA analizi sonuçlarına göre, uyum indekslerinin kabul edilebilir seviyede olduğu söylenebilir. Ölçek genelinde Cronbach's Alpha değerinin 0,92 olduğu, alt boyutlarda ise 0,70 ile 0,88 arasında değiştiği görülmüştür. Bu sonuçlar ölçeğin güvenilir olduğunu göstermektedir. Sonuç olarak bireylerin sportif sermaye düzeylerini belirlemek amacıyla geliştirilen ölçeğin geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı olduğu söylenebilir.

Anahtar Kelimeler: Fizyolojik alan, psikolojik alan, sosyal alan, sportif sermaye

Development of Sporting Capital Measurement

Abstract

Sporting capital is a lately entered term in the literature. Social, psychological and physiological factors are the factors that determine participation in sports. The combination of these three different areas creates the sporting capital of the individual. It is the accumulation of physiological, psychological, and social characteristics and skills motivating the person to do sports, supports and motivates the continuation of the started sport. The purpose of this research is to develop a measurement tool to regulate the sporting capital levels of individuals. Scale dimensions are structured according to sporting capital theory. Physiological, psychological and social fields constitute the dimensions of sporting capital. Quantitative method was used in the research. By examining the relevant literature, a group of questions was created to measure the level of sporting capital. To measure validity, confirmatory factor analysis was implemented by looking at the item-total correlation values. Cronbach's Alpha coefficient was calculated for reliability. 334 people, 162 female and 172 male university students, constituted the study group. NFI= .97; RMSEA= .08; NNFI= .97; CFI= .98; GFI= .90; AGFI= .85 has been determined in accordance with to the DFA results. Correspondingly, the results of the DFA analysis, it can be said that the fit indices are at an acceptable level. It was observed that Cronbach's Alpha value was 0.92 throughout the scale, and it ranged from 0.70 to 0.88 in the sub-dimensions. These results show that the scale is reliable. Accordingly, it can be concluded that the scale is a valid and reliable measurement instrument in order to define the sporting capital levels of individuals.

Key Words: Physiological domain, psychological domain, social domain, sportig capital

SUMMARY

Introduction and Aim: The word capital means “the principal and all convertible goods required for the establishment and execution of a commercial business” (TDK, 2022). The word capital has been conceptualized in different forms such as social capital, human capital, cultural capital in the Social Sciences literature. Sporting capital, on the other hand, is a concept that has recently entered the literature. Social, psychological and physiological factors are the factors that determine participation in sports. The combination of these three different fields creates the sporting capital of the individual. Sporting capital is the accumulation of physiological, social and psychological characteristics and skills that motivate a person to do sports, support and motivate the continuation of the started sport (Rowe, 2015).

Sporting Capital Theory

While creating the sporting capital theory, the key concepts of other theories were examined. For example; self-efficacy, identity, and self-confidence are important components of the psychological domain; the importance of the relationship, social support networks, communication with the family, peers, teachers, coaches and role models are in the social domain; importance of physical ability, physical literacy and general health are parts of the physiological domain. It would be wrong to consider sporting capital only as a behavioral theory. The theory accepts the existence of cultural, institutional and environmental factors in shaping these behaviors as well as dealing with the physical capacity of the person (Rowe, 2018, p: 62). Sporting capital is examined in three dimensions: psychological domain, social domain and physiological domain.

Psychological Domain: Key components of the psychological field are self-efficacy, self-confidence and identity (Rowe, 2018, p:62). Self-efficacy is a person's perception of self-worth, feelings about himself, and his ability to accomplish a task (Fox, 2000, p: 4-5). The concept of self-confidence is generally defined as one's self-confidence in matters such as personal judgment, ability, and power (Lopez & Synder, 2009). Self-confidence includes the positive belief that one can achieve a job that one wants to do in the future (Zellner, 1970).

Social Domain: One of the most important needs of the individual in the early development period is the need to move and play (Tepeli, 2012). The child who is encouraged to play will move, and when this activity is directed correctly, it will also enable the child to socialize with fun (Yıldız & Çetin, 2018). In situations where the person participates in sports or exercise activities, the level of self-confidence and comfort includes the social area as well as the psychological area (Rowe, 2018).

Physiological Domain: A person's level of sporting capital not only affects their current participation probability, but also affects their probability of continuing sports in their future life. The level of sporting capital directly affects the participation of individuals in sports throughout their lives. Individuals with high sporting capital are more likely to do sports throughout their lives compared to their peers with low sports capital. As the age progresses, it is necessary to deal with more and more obstacles in order to do sports, so overcoming this situation depends on the high level of sporting capital (Rowe, 2015). Due to the positive results of sports and physical activity among adults, studies focused on how often adults participate in sports, how to increase their participation and commitment to participation (Russel, 1997 p: 20; Kirk & Rhodes, 2011; Nyman et al., 2018; Burton et al., 2018).

Sporting capital theory suggests that if everything else is equal in terms of available opportunities, constraints and obstacles, two people with the same level of sporting capital will have the same probability of participating in sports, while individuals with higher sporting capital are more resistant to negative external factors on participation in sport and if they move away from sports, they are more inclined to start doing sports again compared to their peers with low sports capital. It is expected that

different sports will be performed more frequently and there will be more continuous participation with the increase in the sporting capital (Kirk, 2004, p: 72). Evidence shows that important aspects of sporting capital, such as physical fitness and self-confidence are developed at an early age. Moreover, boys are more likely to form sporting capital than girls and those with higher socio-economic levels are much more likely than those with low socioeconomic status (Kirk, 2004, p: 73; Whitehead, 2010, p: 11).

Material & Method: Quantitative research method was used in the study. The relevant literature (Kirk, 2004; Stempel, 2006; Rowe, 2015; Rowe, 2018; Department of Health, 2019) was examined and a question pool was created to measure sporting capital. Opinions of 5 experts (2 Professors, 3 Associate Professors) who are faculty members at Ankara University and Mehmet Akif Ersoy University regarding the 24 questions in the question pool were taken, and necessary arrangements were made in line with the suggestions made. For the validity and reliability study, the measurement tool was applied to 334 students. The study group of 334 people consisted of 162 female and 172 male university students. For the validity and reliability of the scale, confirmatory factor analysis (CFA) was performed and the Cronbach's Alpha coefficient was calculated.

Result and Discussion: As a result, it can be said that the sporting capital scale developed to determine the sporting capital levels of individuals is a valid and reliable measurement tool. Determining the level of sportive capital, determining the reasons that decrease the sportive capital of individuals with low sportive capital points, can be a guide on what to do to increase their sportive capital.

1. GİRİŞ

Sermaye sözcüğü "Bir ticaret işinin kurulması, yürütülmesi için gereken anapara ve paraya çevrilebilir malların tamamı, anamal, başmal, kapital" (Türk Dil Kurumu, 2022) anlamlarına gelmektedir. Sermaye sözcüğü, Sosyal Bilimler literatüründe sosyal sermaye, beşerî sermaye, kültürel sermaye gibi farklı şekillerde kavramsallaştırılmıştır. Sportif sermaye ise literatüre oldukça yeni girmiş bir kavramdır. Sosyal, psikolojik ve fizyolojik etkenler spora katılımı belirleyen faktörlerdir. Bu üç farklı alanın bir araya gelmesi bireyin sportif sermayesini meydana getirir. Sportif sermaye; kişinin spor yapmasını motive eden, başlanılan sporu devam ettirmesini destekleyen ve güdüleyen fizyolojik, sosyal ve psikolojik özellikler ve beceriler birikimidir (Rowe, 2015).

Sportif Sermaye Teorisi

Sportif sermaye teorisi, spor ve fiziksel aktivite teorilerinin hiçbirisinden ayrı veya herhangi birisinin baskın olduğu bir teori değildir. Aksine, içerisinde her birinden unsurlar barındıran sentez bir teoridir. Sportif sermaye teorisi oluşturulurken diğer teorilerin anahtar kavramları incelenmiştir. Örneğin; öz yeterlik, kimlik ve kendine güven psikolojik alanın önemli bileşenleridir; ilişkinin önemi, sosyal destek ağları, aile ile iletişim, akranlar, öğretmenler, antrenörler ve rol modeller sosyal alanın içindedir; fiziksel becerinin önemi, fiziksel okuryazarlık ve genel sağlık durumu fizyolojik alanın bölümleridir. Sportif sermayeyi sadece davranışsal bir teori olarak değerlendirmek yanlış olur. Teori, kişinin fiziksel kapasitesi ile ilgilenmesinin yanı sıra bu davranışların şekillendirilmesinde kültürel, kurumsal ve çevresel faktörlerin de varlığını kabul etmektedir (Rowe, 2018, s: 62). Sportif sermayeye bir başka bakış açısı ise onun mikro, mezo ve makro olmak üzere üç boyutta değerlendirilmesidir. Mikro düzeyde sportif sermaye; bireye, kimliğine, yatkınlıklarına, motivasyonlarına, kişisel niteliklerine, fizyolojisine ve tercihlerine ilişkin bir teoridir. Mezo düzeyde; ebeveyn, aile ve akran etkisi, yerel kurumsal bağlamlar, pedagojik çerçeveler, mahalleler ve topluluklar ve yerel ortamlarla ilgilidir. Makro düzeyde sportif sermaye ise daha geniş sosyo-kültürel bağlamlar, paylaşılan değer sistemleri, ulusal kimlikler, halkın refahı ve yaşam kalitesi ile ilgilidir. Bu anlamda sportif sermaye,

yapısal açıklama biçimlerini ve bireysel motivasyonlara, faydalara ve memnuniyetlere odaklanan bir sosyo-psikolojik yaklaşıma dayanan “serbest zaman içinde toplum” yaklaşımını yaymak ve sentezlemek olarak tanımlanabilir (Coalter, 1997). Sportif sermaye, psikolojik alan, sosyal alan ve fizyolojik alan olmak üzere üç boyutta incelenmektedir.

Psikolojik Alan

Psikolojik alanın anahtar bileşenleri öz-yeterlik, özgüven ve kimliktir (Rowe, 2018, s:62). Öz-yeterlik kişinin kendine verdiği değer, kendi ile ilgili hissettikleri, bir işi başarma konusundaki kendi becerisi ile ilgili algısıdır (Fox, 2000, s: 4-5). Özgüven kavramı, genel olarak kişinin kişisel yargısı, yeteneği, gücü vb. konulardaki kendine güveni olarak tanımlanır (Lopez ve Synder, 2009). Kendine güven, kişinin gelecekte yapmak istediği bir işi başarabileceğine dair olumlu inancı içerir. Belirli aktiviteleri tatmin edici bir şekilde tamamlama bireyin kendine güven düzeyinde artış sağlar (Zellner, 1970). Kimlik, psikolojide vurgulandığı şekliyle öz-kimlik, bir kişiyi insan yapan nitelikler, inançlar, kişilik, görünüş ve ifadeler olarak tanımlanabilir (Cheek, 1989). Kişisel kimlik, benlik imajını, rolleri ve sosyal ilişkileri etkileyen önemli bir yapıdır (Rowe, 2015).

Sosyal Alan

Bireyin erken gelişim döneminde en önemli ihtiyaçlarından birisi de hareket etme ve oyun oynama gereksinimidir (Tepeli, 2012). Oyun oynamaya teşvik edilen çocuk hareket edecek ve bu hareketlilik doğru şekilde yönlendirildiği zaman çocuğun eğlenceyle birlikte sosyalleşmesini de sağlayacaktır (Yıldız ve Çetin, 2018). Aile bireylerinin ve arkadaş çevresinin spor yapması spora katılımı etkileyen faktörlerin başında gelmektedir. Yüksek seviyede “Sportif Sermaye”ye sahip olan bireyin sporla ilgili (spor kulüpleri, salonlar ve spor merkezleri gibi spor içeren) yerlerde olan aile ve arkadaş çevresi vardır. Bu kişilerin spora katılım oranı, tanıdıkları ve etkileşimde bulunduğu bireyler/topluluklar tarafından güçlendirilir ve sosyal bir standart haline gelir (Rowe, 2015). Kişinin spor veya egzersiz faaliyetine katıldığı durumlarda kendinden emin olma ve rahatlık düzeyi psikolojik alan ile birlikte sosyal alanı da içermektedir (Rowe, 2018).

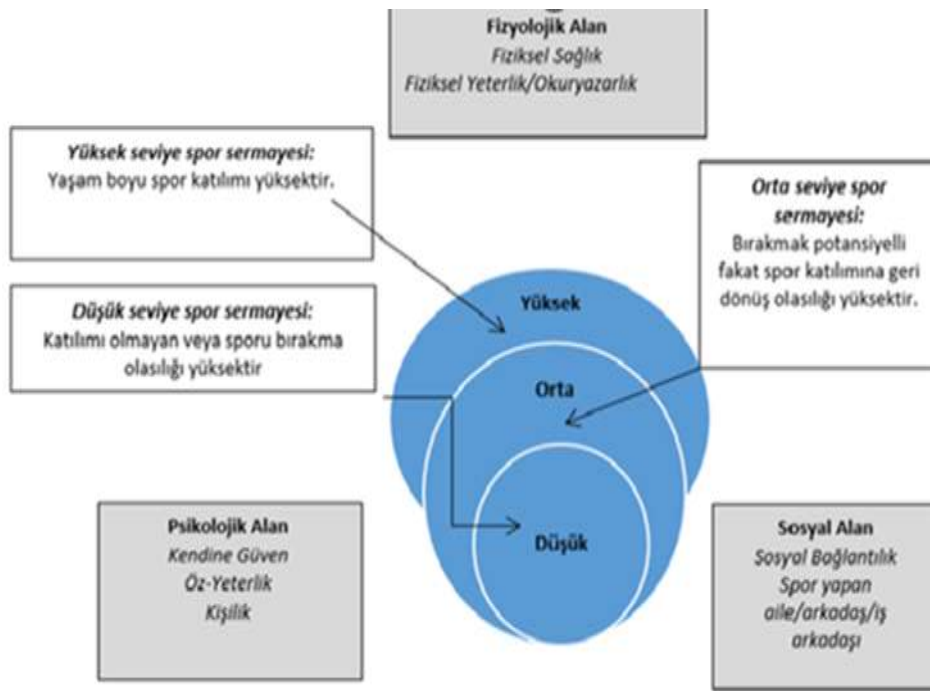
Fizyolojik Alan

Kişinin sportif sermaye düzeyi, yalnızca hâlihazırdaki katılım ihtimaline etki etmekle kalmaz, aynı zamanda ilerideki hayatında spora devam etme olasılığına da etki eder. Sportif sermaye düzeyi bireylerin hayatları boyunca spora katılımına direkt olarak etki etmektedir. Sportif sermayesi yüksek olan bireylerin sportif sermayesi düşük olan yaşlılarına nispetle hayatları boyunca spor yapma ihtimalleri daha yüksektir. Yaş ilerledikçe spor yapmak için daha çeşitli ve daha çok engellerle baş edilmesi gerekmektedir, dolayısıyla bu durumun üstesinden gelebilmek sportif sermaye düzeyinin yüksek seviyede olmasına bağlıdır (Rowe, 2015). Depresif bozukluklar, kardiyovasküler hastalıklar ve genel sağlık, fizyolojik faktörler, çevresel faktörler, değiştirilemeyen faktörler (örn. yaş ve cinsiyet) ve yaşam tarzı faktörleri bu engellere örnek olarak gösterilebilir (Halter, 2020). Yetişkinler arasında spor ve fiziksel aktivitenin olumlu sonuçları nedeniyle, yapılan çalışmalarda yetişkinlerin ne sıklıkla spora katıldığına, katılımlarının ve katılıma bağlılığının nasıl artırılacağına odaklanan çalışmalar yapılmıştır (Russel, 1997 s:20; Kirk ve Rhodes, 2011; Nyman ve ark., 2018; Burton ve ark., 2018). Bununla birlikte, spor ve fiziksel aktivite sosyolojisi literatüründe, yetişkinler arasında fiziksel aktiviteyi artırmakla ilgilenenlerin, çocuklar ve gençler arasındaki tanıtım faaliyetlerine dikkati yönlendirmek için de çalışmaları mevcuttur (Curtis ve ark., 1999).

Sportif sermaye teorisi, mevcut fırsatlar, karşılaşılan kısıtlamalar ve engeller açısından diğer her şeyin eşit olması durumunda, aynı düzeyde sportif sermayeye sahip iki kişinin spora katılma olasılığının aynı olacağını öne sürerken, sportif sermayesi daha yüksek olan bireylerin spora katılım üzerindeki olumsuz dış etkenlere karşı daha dirençli olduklarını ve spordan uzaklaşmaları halinde sportif

sermayesi düşük olan yaşlılarına nazaran tekrar spor yapmaya başlamaya daha eğilimli olduklarını önermektedir. Sportif sermayenin artmasıyla; daha sık, daha farklı sporların yapılması ve daha sürekli katılımın olması beklenmektedir. Yüksek kaliteli spor deneyimlerinin sportif sermaye üzerinde vasat olanlardan daha olumlu etki yaratabileceği, düşük kaliteli deneyimlerin ise sportif sermaye düzeyine olumsuz etkisi olabileceği beklenmektedir (Kirk, 2004, s:72). Kanıtlar, fiziksel uygunluk ve özgüven gibi spor sermayesinin önemli yönlerinin erken yaşlarda geliştirildiğini, erkeklerin kızlara, sosyo-ekonomik seviyeleri yüksek olanların da düşük olanlara göre sportif sermaye oluşturma olasılığının çok daha yüksek olduğu bir sosyalleşme sürecini içerdiğini göstermektedir (Kirk, 2004, s: 73; Whitehead, 2010, s: 11).

Fizyolojik, psikolojik ve sosyal unsurlar bir araya gelerek kişinin sportif sermayesini oluşturur (Rowe, 2018, s: 40). Şekil 1 sportif sermayenin teorik modelinin şematik bir temsili göstermektedir.

Şekil 1. Sportif sermayenin teorik modeli (Rowe, 2018, s:40)

Literatür incelendiğinde spor ile birey arasında, bireyin spor yapma motivasyonunu ve sporu bıraktığı anda tekrar spora başlama olasılığını ölçen bir ölçeğe rastlanılmamıştır. Bu bakımdan yapılan bu çalışmanın literatüre bir yenilik getirerek katkıda bulunacağı düşünülmektedir. Bu çalışmanın amacı bireylerin sportif sermaye düzeylerini belirlemek için bir ölçme aracı geliştirmektir.

2. MATERYAL & METOT

Mevcut araştırma nicel araştırma tekniklerinden tarama araştırması şeklinde tasarlanmıştır. Tarama araştırmasında amaç bir olguyla ilgili görüşlerin ve tutumların olduğu gibi betimlenmeye çalışılmasıdır (Büyüköztük ve ark., 2008). İlgili literatür (Kirk, 2004; Stempel, 2006; Rowe, 2015; Rowe, 2018; Department of Health, 2019) incelenerek sportif sermayeyi ölçmeye yönelik soru havuzu oluşturulmuştur. Soru havuzunda yer alan 24 soru ile ilgili Ankara Üniversitesi ve Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi'nde öğretim üyesi olan 5 uzmanın (2 Profesör, 3 Doçent) görüşleri alınmış, yapılan öneriler doğrultusunda gerekli düzenlemeler yapılmıştır. Geçerlik ve güvenirlik çalışması için ölçme

aracı 334 öğrenciye uygulanmıştır. 334 kişilik çalışma grubunu 162 kadın ve 172 erkek üniversite öğrencisi oluşturmuştur.

Veriler, 1 Şubat-15 Temmuz 2019 tarihleri arasında iki üniversitenin 9 Fakülte (Spor Bilimleri, Eğitim, Mühendislik, İktisadi ve İdari Bilimler, İlahiyat, Veterinerlik, Fen Edebiyat, Sağlık Bilimleri, Gastronomi ve Mutfak Sanatları) ve 2 Meslek Yüksekokulu olmak üzere 11 farklı birimde öğrenim gören öğrencilerinden ölçeklerin fiziksel olarak dağıtımı ve üniversitelerde ders veren öğretim elemanlarından yardım alınıp çevrimiçi form doldurtularak toplanmıştır. Ölçeğin geçerlik ve güvenilirliği için doğrulayıcı faktör analizi (DFA) yapılarak Cronbach's Alpha katsayısı hesaplanmıştır.

3. BULGULAR

Tablo 1. Sportif sermaye ölçeğinin maddeleri ve madde toplam korelasyon değerleri

Alt Boyutlar	Sportif Sermaye Maddeleri	Madde Toplam Korelasyon Değeri
Fiziksel Alan	3- Genel spor yeteneği ve becerilerim yaşlarıma göre iyidir.	0,611
	4- Sportif faaliyet (spor veya fiziksel aktivite) yapabiliyorum.	0,528
	5- Fiziksel sağlığımı bozacak sportif faaliyetler (spor ya da fiziksel aktivite) hakkında bilgi sahibiyimdir.	0,560
	6- Vücuduma yarar sağlayacak sportif faaliyetler hakkında (spor ya da fiziksel aktivite) bilgi sahibiyimdir.	0,509
	7- Fiziksel sağlığım için ihtiyaç duyduğum spor ile ilgili doğru bilgilere (sportif) nasıl ulaşacağımı bilirim.	0,509
Psikolojik Alan	8- Spor yapmada becerikliyimdir.	0,713
	9- Sportif biriyimdir.	0,749
	10- Spor yapmayı severim.	0,662
	11- Gelecekte sporu bırakmak zorunda kalırsam üzüntü duyarım.	0,691
	14- Çok stresli olduğum zamanlarda bile spor yaparım.	0,696
Sosyal Alan	16- Her türlü hava koşullarında spor yaparım.	0,677
	19- Ortaokul/Lise döneminde Beden Eğitimi derslerinin dışında düzenli olarak spor aktivitelerine (spor faaliyetlerine) katıldım.	0,907
	22- Spor yaptığım insanlarla günlük yaşamda herhangi bir yerde karşılaşmak beni mutlu eder.	0,910
	24- Tek başıma kalsam bile spor/fiziksel aktivite yaparım.	0,909

Güvenirlilik için hesaplanan Cronbach's Alpha katsayısı ,91 bulunmuştur. Madde toplam korelasyon katsayılarına bakılıp ,40'ın altındaki maddeler atılmıştır. Analiz sonucunda on madde ölçekten çıkarılmıştır. Geride kalan maddelerin, madde toplam korelasyon değerlerinin ,50 ile ,91 aralığında olduğu görülmüştür.

Tablo 2. Sportif Sermaye Ölçeği'nin uyum indeksleri

Düzyey	X ²	X ² /sd	RMSEA	SRMR	GFI	AGFI	NFI	NNFI	CFI	Sd	CN
Birinci Düzyey	196,11	2,72	0,08	0,05	0,89	0,84	0,96	0,97	0,97	72	116,64
İkinci Düzyey	176,05	2,44	0,08	0,04	0,90	0,85	0,97	0,97	0,98	72	136,13

Ölçek maddelerinin yapı geçerliği ikinci düzey DFA ile test edilmiştir. Modelin uygunluğu, NFI, IFI, GFI, AGFI, RMSEA, CFI ve NNFI uyum indeksleri dikkate alınarak kontrol edilmiştir (Çokluk ve ark., 2012). Kritik N değeri 136,13 olarak bulunmuştur. Bu sonuç, ön uygulamadaki 334 kişilik çalışma grubunun yeterli olduğunu göstermektedir. Faktör yükleri düşük çıkan model yapısına uymayan maddeler ölçekten çıkarılmıştır. DFA sonuçlarına göre; m5 ile m6, m14 ile m16, maddeleri arasında gerekli değişiklikler yapılmıştır. Yapılan değişikliklerden sonra birinci boyutun 5, ikinci boyutun 6, üçüncü boyutun ise 3 maddeden oluştuğu tespit edilmiştir. Modelin uygunluğuna ilişkin χ^2/sd oranı 2,44 olarak saptanmıştır. Uyum indeksleri değerleri ise, NFI=.97; NNFI=.97; RMSEA=.08; GFI=.90; CFI=.98; AGFI=.85 olarak saptanmıştır. DFA analizinden ulaşılan sonuçlara bakıldığında, uyum indekslerinin kabul edilebilir düzeyde olduğu görülmüştür (Çokluk ve ark., 2012).

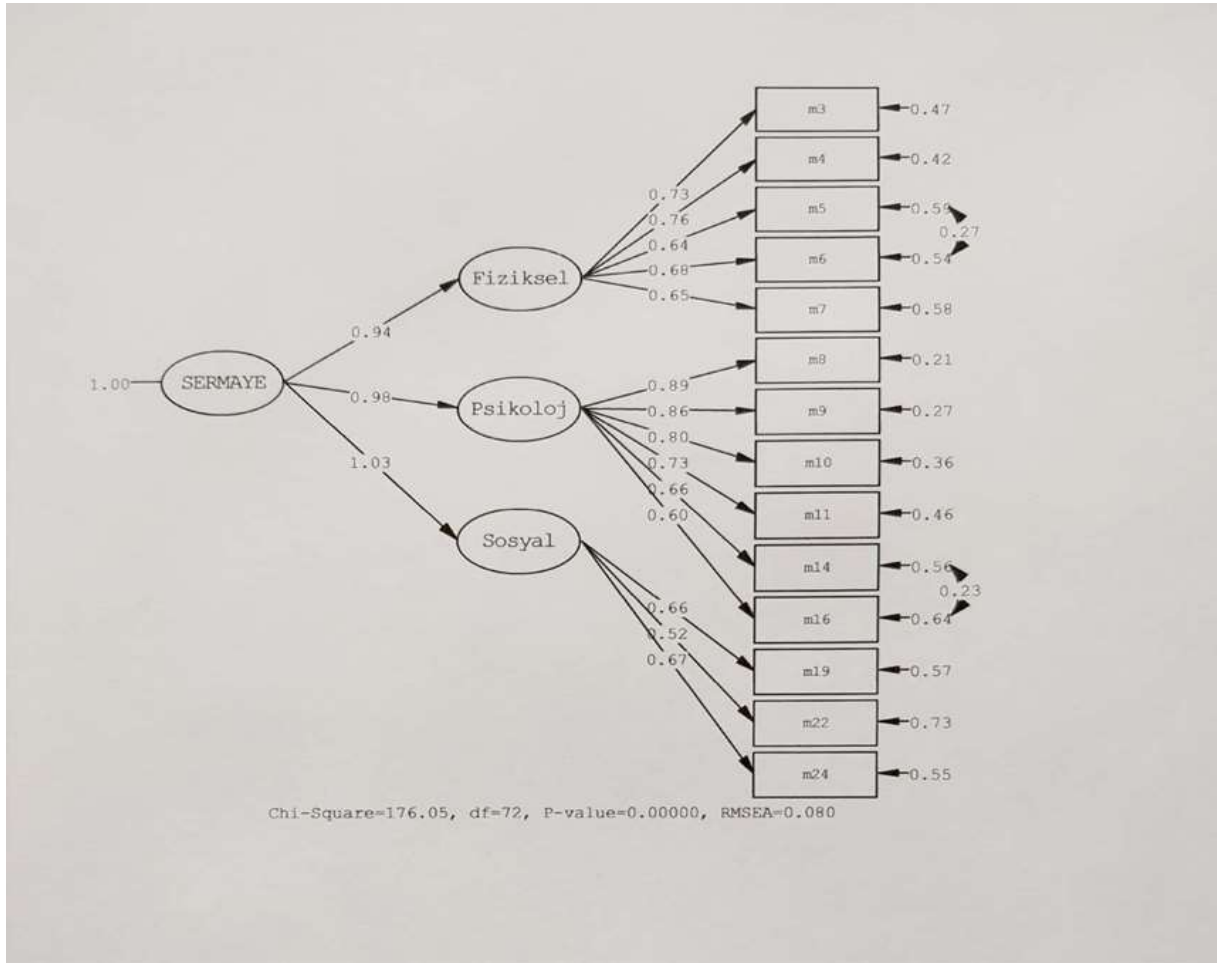
Ölçek boyutları sportif sermaye teorisine göre yapılandırılmıştır. Teoriye göre oluşturulan boyut maddelerine doğrulayıcı faktör analizi uygulanmıştır. Sportif sermaye teorisi fizyolojik, psikolojik ve sosyal alan olmak üzere üç boyuttan oluşmaktadır. Birinci ve ikinci düzey analiz değerlerine bakıldığında ikinci düzey analiz değerlerinin de kabul edilebilir değerler olduğu gözlenmiştir. Ölçekten toplam puan elde edebilmek için çok faktörlü ikinci düzey analiz tercih edilmiştir (Tablo 2).

Tablo 3. Sportif Sermaye Ölçeğinin Lambda (λ), t ve R² değerleri

Boyutlar	Maddeler	λ	t	R ²
Fiziksel	3	0,73	9,12	0,53
	4	0,76	10,87	0,58
	5	0,64	9,17	0,41
	6	0,68	9,67	0,46
	7	0,68	9,30	0,42
Psikolojik	8	0,89	7,71	0,79
	9	0,86	17,86	0,73
	10	0,80	15,68	0,64
	11	0,73	13,58	0,54
	14	0,66	11,54	0,44
Sosyal	16	0,60	10,15	0,36
	19	0,66	9,40	0,43
	22	0,52	7,39	0,27
	24	0,67	9,25	0,45

Doğrulayıcı faktör analizi değerlendirmesinde maddelerin Lambda, t ve R² değerleri önemli bir yere sahiptir. Tablo 3'te, bu değerlerin 0,05 düzeyinde anlamlı olduğu görülmektedir (Çokluk ve ark., 2010). Lambda- λ yüklerinin 0,52 ile 0,89; R² değerlerinin ise, alt boyutlar tarafından maddelerde açıklanan varyansın 0,27 ile 0,79 aralığında değiştiği gözlemlenmiştir. Bu sonuçlar, faktör yüklerinin kabul edilebilir düzeyde ve yapı geçerliğinin uygun olduğu şeklinde yorumlanabilir. Yapılan DFA ile ölçek yapısının üç boyutlu olduğu doğrulanmıştır.

DFA ile belirlenen uyum indeksleri değerlendirildiğinde, sportif sermaye ölçeğinin model uyumunun uygun olduğu söylenebilir. Sportif sermaye ölçeğinin yol şeması Şekil 2'de yer almıştır.

Şekil 2. Sportif Semaye Ölçeği'nin Yol Şeması

0,70 üzeri iç tutarlılık katsayı (Cronbach's Alpha) değeri ölçeğin güvenilir olduğunu ortaya koymaktadır (Büyüköztürk ve ark., 2008). Ölçek geneline bakıldığında Cronbach's Alpha değerinin 0,92 olduğu, alt boyutlarda ise bu değer 0,70 ile 0,88 arasında değiştiği görülmektedir. Yapılan analiz sonucunda elde edilen bu veriler ölçeğin güvenilir olduğunu göstermektedir. Ölçeğin alt boyutlarındaki çarpıklık ve basıklık değerleri -0,622 ile +0,786 değerleri arasında değişmektedir. Tabachnick ve Fidel (2013)'e göre bu değerler verilerin normal dağıldığını göstermektedir. Ölçek alt boyutlarının güvenilirlik katsayıları Tablo 4'te gösterilmiştir. Yakınsak geçerlik için ortalama varyans değerine (AVE) ve bileşik güvenilirlik değerine (CR) bakılmıştır. Alanyazında, AVE değerinin "0,50"den, CR değerinin de "0,70"den büyük olması gerektiği ifade edilmektedir (Fornell ve Larcker, 1981). Fiziksel boyutunda AVE değerinin 0,48 olduğu görülmektedir. CR değerinin 0,70'den büyük olması durumunda, 0,40 ve 0,50 arasındaki AVE değerleri de kabul edilmektedir. Sosyal alan boyutunda ise AVE değeri 0,38 CR değeri 0,65 bulunmuştur. Hair vd. (1998) göre CR değerinin 0,6'dan büyük olduğu durumlarda AVE değerinin 0,5'ten küçük çıkması kabul edilebilir. Yakınsak geçerliğe ilişkin bu değerlerin, ölçüm modelinde yer alan ölçek için yakınsama geçerliğinin sağlandığı kabul edilmiştir.

Tablo 4. Sportif Sermaye Ölçeği'nin alt boyutlarının çarpıklık basıklık değerleri ve güvenirlik katsayıları

Boyutlar	Çarpıklık	Basıklık	Cronbach's Alfa	CR	AVE
Fiziksel	0,786	0,604	0,812	0,82	0,48
Psikolojik	0,497	-0,622	0,881	0,89	0,58
Sosyal	0,583	-0,332	0,706	0,65	0,38
Ölçek Geneli	0,607	-0,083	0,922		

Pearson Korelasyon testi ile ölçeğin alt boyutları arasındaki ilişki ölçülmüştür. Tablo 5'e göre korelasyon değerlerinin orta düzeyde olduğu, alt boyutların birbirinden bağımsız olduğu ve boyutlar arasındaki ilişkinin pozitif yönde olduğu görülmüştür (Büyüköztürk ve ark., 2008).

Tablo 5. Sportif Sermaye Ölçeğinin boyutlar arası korelasyon değerleri

Alt Boyutlar	Fiziksel	Psikolojik	Sosyal
Fiziksel	1		
Psikolojik	,738**	1	
Sosyal	,652**	,744**	1
Ölçek Geneli	,652**	,744**	1

**p< 0.01

Ölçekte ters kodlanan madde yoktur. Ölçek maddeleri, en az 1 en fazla 5 puan olacak şekilde değerlendirilmiştir. Fiziksel alandan 5-25, psikolojik alandan 6-30 ve sosyal alandan da 3-15 puan arası olmak üzere, ölçekten en az 14 en fazla ise 70 puan alınabilir. 0-23 arasındaki puan düşük, 24-46 arasındaki puan orta ve 47-70 arasındaki puan ise yüksek düzeyde sportif sermayeyi göstermektedir. Katılımcıların %28,4'ünün düşük, %51,8'inin orta, 19,8'inin yüksek sportif sermaye puanına sahip olduğu görülmüştür.

4. TARTIŞMA VE SONUÇ

Araştırmada bireylerin sportif sermaye düzeylerini belirlemek üzere Sportif Sermaye Ölçeğinin (SSÖ) geliştirilmesi amaçlanmıştır. Ölçeğin geçerliliğini belirlemek için Doğrulamalı Faktör Analizi yapılmıştır. Yapılan DFA analizi sonucunda birinci boyutun 5, ikinci boyutun 6, üçüncü boyutun ise 3 maddeden oluştuğu tespit edilmiştir. Modelin uygunluğuna ilişkin χ^2/sd oranı 2,44 olarak saptanmıştır. Uyum indeksleri değerleri ise, NFI=.97; NNFI=.97; RMSEA=.08; GFI=.90; CFI=.98; AGFI=.85 olarak saptanmıştır. DFA analizinden ulaşılan sonuçlara bakıldığında, uyum indekslerinin kabul edilebilir düzeyde olduğu görülmüştür. Ölçeğin güvenirliği için hesaplanan Cronbach Alpha katsayısı ,91 bulunmuş, madde toplam korelasyon değerlerinin de ,50 ile ,91 arasında değiştiği görülmüştür.

Sonuç olarak bireylerin sportif sermaye düzeylerini belirlemek amacıyla geliştirilen sportif sermaye ölçeğinin geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı olduğu söylenebilir.

5. SINIRLIKLAR VE ÖNERİLER

Bu araştırmanın çalışma grubu üniversite öğrencilerinden oluşmuştur. Gelecek çalışmalarda farklı çalışma gruplarının kullanılmasının sportif sermaye ölçeğinin geçerlik ve güvenirliğine katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Sportif sermaye düzeyinin saptanması, sportif sermaye puanı düşük olan bireylerin sportif sermayelerinin düşüren nedenlerin saptanması, sportif sermayelerini artırmak için neler yapılacağına dair yol gösterici olabilir.

Açıklamalar

Bu çalışma Soner SİVRİ'nin Prof. Dr. Oğuz ÖZBEK'in danışmanlığında yürütülen doktora tezinden üretilmiştir.

Yazar Katkıları

Yazarlar çalışmaya eşit derecede katkı sağlamışlardır.

Etik Beyan

Çalışmanın etik kurul izni Ankara Üniversitesi Etik Kurulu Başkanlığı 05/11/2019 tarih ve 19/297 sayılı kararı ile alınmıştır.

Çıkar Çatışması

Makalenin yazarları arasında, çalışma kapsamında herhangi bir kişisel ve finansal çıkar çatışması bulunmamaktadır.

KAYNAKÇA

- Burton, E., Farrier, K., Hill, K. D., Codde, J., Airey, P., & Hill, A.M. (2018). Effectiveness of peers in delivering programs or motivating older people to increase their participation in physical activity: Systematic review and meta-analysis. *Journal of Sports Sciences*, 36(6), 666-678.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç-Çakmak, E., Akgün, Ö., Karadeniz, Ş., & Demirel, F. (2008). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi
- Coalter, F. (1997). Leisure sciences and leisure studies: Different concept, same crisis? *Leisure Sciences*, 19(4), 255-268.
- Cheek, J. M. (1989). Identity orientations and self-interpretation. *İçinde Personality psychology: Recent Trends and Emerging Directions* (pp. 275-285). New York: Springer.
- Curtis, J., Mcteer, W., & White, P. (1999). Exploring effects of school sport experiences on sport participation in later life. *Sociology of Sport Journal*, 16(4), 348-365.
- Çokluk, Ö., Şekercioğlu, G., & Büyüköztürk, Ş. (2012). *Sosyal bilimler için çok değişkenli istatistik: SPSS ve LISREL uygulamaları* (Vol. 2). Ankara: Pegem Akademi.
- Department of Health (2019). *UK chief medical officers' physical activity guidelines*. London.
- Fornell, C., & Larcker, D. F. (1981). Evaluating structural equation models with unobservable variables and measurement error. *Journal of Marketing Research*, 18(1), 39-50.
- Fox, K. (2000). Review of evidence on the impact of exercise on self esteem. *İçinde S. Biddle, K. Fox, and S. Boutcher, (Eds.), Physical Activity and Psychological Well-being* (pp: 88-117). London: Routledge.
- Hair, J. F., Black, W. C., Babin, B. J., & Anderson, R. E. (2010). *Multivariate data analysis* (7. Baskı). New Jersey: Pearson.
- Halter, M. D. (2020). *Social, spiritual, psychological, and physiological predictors of well-being of us veterans and their adult family members: A pilot validation study of a viable holistic model of psychological capital* (Doktora Tezi). The Chicago School of Professional Psychology.
- Kirk, D. (2004). Sport and early learning experiences. *İçinde Driving up Participation: The Challenge for Sport*. London: Sport England.
- Kirk, M. A., & Rhodes, R. E. (2011). Occupation correlates of adults' participation in leisure-time physical activity: A systematic review. *American Journal of Preventive Medicine*, 40(4), 476-485.
- Lopez, S. J., & Snyder, C. R. (Edts.) (2009). *The Oxford handbook of positive psychology*. Oxford University Press.
- Nyman, S. R., Adamczewska, N., & Howlett, N. (2018). Systematic review of behaviour change techniques to promote participation in physical activity among people with dementia. *British Journal of Health Psychology*, 23(1), 148-170.
- Rowe, N. F. (2018). *Sporting capital: Transforming sports development policy and practice*. Routledge.

- Rowe, N. F. (2015). Sporting Capital: A theoretical and empirical analysis of sport participation determinants and its application to sports development policy and practice. *International Journal of Sport Policy and Politics*, 7(1), 43-61.
- Russel, S. J. (1997). *Physical activity in human experience: Interdisciplinary perspectives*. Human Kinetics 1.
- Stempel, C. (2006). Gender, social class, and the sporting capital-economic capital nexus. *Sociology of Sport Journal*, 23(3), 273-292
- Tabachnick, B. G., & Fidel, L. S. (2013). *Using multivariate statistics: International edition*. Pearson.
- Tepeli, K. (2012). Motor (hareket) gelişimi. İçinde M. E. Deniz (Edt.), *Erken çocukluk döneminde gelişim* (4. Baskı) (ss. 91-124). Ankara: Maya Akademi.
- Türk Dil Kurumu (2022). *Türkçe sözlük* Ankara: Türk Dil Kurumu Yayını.
- Whitehead, M. (2010). *Physical literacy throughout the lifecourse*. London and New York: Routledge.
- Yıldız, E., & Çetin, Z. (2018). Sporun psiko-motor gelişim ve sosyal gelişime etkisi. *Hacettepe University Faculty of Health Sciences Journal*, 5(2), 54-66.
- Zellner, M. (1970). Self-esteem, reception, and influenceability. *Journal of Personality and Social Psychology*, 15(1), 87.

Makale Geliş : 16.08.2023

Makale Kabul : 22.10.2023

Açık Erişim Politikası

Bu eser Creative Commons Atıf-GayriTicari 4.0 Uluslararası Lisansı ile lisanslanmıştır.
<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/deed.tr>